

at komme ud af det paa Landet, idet der i flere Henseender ikke stilles de Fordringer som i Byerne. Landarbejderforholdene særlig i min Egn, som er en almindelig jævn Bondeegn, og jeg tror, det samme gælder i de fleste Egne paa Landet, som have det samme Præg — Egnen nærmest Kjøbenhavn og Egne, hvor der er store Fabrikker, kan man indtage ind under de andre Forhold — ere saaledes, at det er almindeligt, at Husmandens Dagleje er 1 Kr. om Sommeren og 66 Dre om Vinteren, stundom knibes den ogsaa om Vinteren ned til 50 Dre, og desforuden Kosten. Se det er saaledes, som Forholdene have udviklet sig. Naar der nu af en saadan Indtægt skal svares Husleje, bestofes Klæder, Ildbrændsel osv., er det, at Bybefolkningen ikke kan forstaa, hvorledes en Familie kan komme ud af det med en saadan Indtægt, og ganske vist, som Forholdene have udviklet sig i de senere Aar, kniber det ogsaa. Dersom der ikke er nogen større Børneskole, og dersom Konen er i Stand til at kunne hjælpe noget til, gaar det dog saaledes, at Nøden bliver holdt udenfor, og der kan endog være ganske hyggeligt og vakkert i et saadant lille Hjem; men blot der kommer det mindste i Vejen, enten i Form af Sygdom eller i Form af en stor Børneskole, eller der i det hele taget indtræder Forhold, som gøre, at Konen bliver sat ude af Stand til at hjælpe til at fortjene noget til Opholdet, er Nøden der, og under alle Omstændigheder er der en til Vished grændsende Sandsynlighed for, at Folk af denne Samskuds-klasse kommer paa Fattigvæsenet paa deres gamle Dage. Det er lidet trostelige Udsigter, og de ere ikke saa lette at komme ud over; thi Sagen er jo den, at dersom en Gaardmand skulde give — hvad der ikke er for meget for dem, der skulle have det — 2 Kr. om Dagen tilligemed Kosten, vilde en Del Gaardmænd paa Landet ikke kunne svare det. I min Kommune f. Eks. er der 80 Gaardmænd, og deraf er — det tror jeg nok, jeg tør sige, men man kender jo ikke helt igennem Folks Omstændigheder — Halvparten stillet saaledes, at den sidder meget haardt i det, saa at det for disse Folk, hvis de skulde svare den større Dagløn, vilde svare til en meget betydelig Prioritet i deres Gaarde, og den kunne de ikke bære. Forholdet paa Landet er imidlertid saaledes, at de Fordringer og den Bevægelse, som her er gaaet igennem Byerne, egentlig ikke ere trængt ud der, og det er begrundet noget i, at Arbejderne mest færdes hjemme, ikke komme meget ud og ikke læse og høre meget mere end det almindelige dagligdags. Det er imidlertid min Overbevisning, at dersom de Tan-

ker — jeg skal for Næsten ikke sige noget hverken berømmende eller fordømmende om dem — som ligge til Grund for Socialismen, kom noget mere ud paa Landet, dersom Landarbejderne bleve organiserede, saaledes at der blev dannet, hvad man kalder Fagforeninger blandt dem — dersom som sagt de Tanker, der ligge til Grund for den socialistiske Bevægelse i Byerne, ogsaa kom ud paa Landet, vilde Forholdet stille sig anderledes. Jeg skal ikke udtale mig nærmere, hverken for eller imod, men saa meget er vist, at alle vi, hvortil jeg regner mig, som egentlig ikke tror paa det i det blaa dømrørende, ny, moderne Samfund, som ikke tror at det vil være i Stand til at skabe en Guldalder for os alle, gerne ville, hvor mange Mangler der end er ved det gamle, være med til at lappe lidt paa det bestaaende Samfund efter bedste Evne, saaledes at vi kunne undgaa at komme alt for nær ind paa Livet af det — som jeg har udtrykt mig — ny, i det blaa, dømrørende Samfund. For altsaa at blive ved Arbejderne paa Landet, skal jeg tillade mig at gøre det høje Ting opmærksom paa — hvad for Næsten vel de fleste af Dem vide — at der foruden de egentlige Landarbejdere, som leve fra Haanden og i Munden, er en anden meget betydelig Samskuds-klasse, der fører en meget stille Tilværelse, og det er de Husmænd, som have Hus og Jord, fra en lille god Haveplads og op til 5—6 Td. Land. Paa Landet er det jo Tilfældet, at naar et Par unge Mennesker, der have lidt Penge, blive gifte og have lyst til at tage fat og skaffe sig et Hjem, saa købe de et Hus med Jord eller ogsaa købe de lidt Jord og bygge derpaa. Det er altsaa en meget talrig Samskuds-klasse. Der var en Mand, om hvis Indsigt jeg ikke har nogen Grund til at tvivle — selv har jeg ikke sat mig ind i det — der forleden Dag sagde: Vi have halvandet Hundrede Tusinde saadanne Husmænd med Jord heri Landet. Deres Indtægt, det de have at leve af, hviler jo væsentlig paa to Ting: for det første paa denne lille Jordlod eller Have, paa hvad den er i Stand til at skaffe dem hvilket er en betydelig Indtægt forholdsvis efter deres Stilling paa Landet, og dernæst paa, at de gaa paa Dagleje hos Gaardmændene og andre Steder, naar Tiden kan tillade det. Dette Forhold er saare naturligt, deres Jordlod saa de jo alle væsentlig drevet ved Gaardmændenes Hjælp, og saa saa de deres Dagløn. Paa denne Maade er Hjælpen fra begge Sider vel anvendt. De saa 1 Kr. om Sommeren og 66 D. om Vinteren foruden Kosten. Denne Samskuds-klasse, som er meget betydelig, danner Gaard-